

ע"פ 64042/12/15 - אמוץ פרבר נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 64042-12-15 פרבר נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני:

בפני	כבוד השופט סאאב דבור
מערער	אמוץ פרבר
נגד	
משיבה	מדינת ישראל

פסק דין

מבוא

לפניי ערעור על גזר דינו של בית המשפט השלום לתעבורה בנצרת (כב' השופטת עדי במביליה - אינשטיין), בתיק ת"ד 12022-08-10 מיום 23.11.15, לפיו, נגזרו על המערער עונשים אלה: 3 חודשי מאסר בפועל שירוצה בדרך של עבודות שירות; 6 חודשי מאסר על תנאי לתקופה של 3 שנים; פסילת רישיון נהיגה בפועל לתקופה של 24 חודשים; פסילת רישיון נהיגה על תנאי ל- 6 חודשים למשך 3 שנים וכן, פיצויים לנפגעת בסך 5000 ₪.

הערעור מופנה כנגד חומרת העונש; זאת ביחס לרכיב של פסילת רישיון הנהיגה לתקופה של 24 חודשים, בלבד.

עובדות המקרה - כתב האישום

מעובדות כתב האישום, עולה, כי בתאריך 26.2.2009, סמוך לשעה 23:15, נהג המערער ברכב משא בכביש 65 מכיוון עפולה לכיוון צומת גולני. בכפר תבור, מסיבה שאינה ברורה, סטה המערער לשמאל, עלה על אי-תנועה, עבר לנתיב הנגדי, ובכך חסם את דרכו של רכב פרטי שנסע בכיוון הנגדי והתנגש בו. כתוצאה מהתאונה, נפגעו ונזקקו לטיפול רפואי המערער עצמו, שלושה נוסעים מרכבו וכן נהג הרכב הפרטי. נוסעת ברכב הפרטי ועוד שלושה נוסעים ברכב המערער, נחבלו חבלות של ממש. כמו כן, כלי הרכב ניזוקו.

בהתאם לכך, יוחסו למערער עבירות של: **התנהגות הגורמת נזק**, עבירה על תקנה 21(ב)(2) לתקנות התעבורה; **נהיגה ברשלנות**, עבירה לפי סעיף 62(2) לפקודת התעבורה; **סטייה מנתיב נסיעה**, עבירה בהתאם לתקנה 40(א) לתקנות התעבורה וכן **גרימת חבלות של ממש** עבירה בהתאם לסעיף 38 לפקודת התעבורה.

ההליכים בפני בית המשפט קמא

עמוד 1

המערער כפר באשמה המיוחסת לו. במסגרת הכרעת הדין מיום 27.4.15, ולאחר שבית המשפט קמא שמע את העדים והתרשם מהם באופן בלתי-אמצעי, הוא הרשיע את המערער בכל העבירות אשר יוחסו לו.

בסעיף 42 להכרעת הדין, קבעה כב' השופטת קמא, כי בהעדר מחלוקת ביחס לתוצאות התאונה, ומשהוכח מעבר לספק סביר, כי המערער התרשל, עת סטה לנתיב הנסיעה הנגדי שלשמאלו, תוך עליה על שטח הפרדה, ולא עלה בידו לעורר ספק סביר בדבר אחריותו לסטייה לנתיב הנסיעה הנגדי, (סטייה שכאמור היוותה גורם להתרחשות התאונה) הרי - שיש להרשיעו בביצוע מעשה העבירה.

לאחר השלב של הכרעת הדין, וטרם מתן גזר הדין, הופנה המערער לקבלת תסקיר מאת שירות המבחן. עם קבלתו, העלו הצדדים את טיעוניהם לעונש בפני בית המשפט.

בגזר דינו, בית משפט קמא בחן את נסיבות המקרה תוך שהוא פוסע במתווה של תיקון 113 לחוק העונשין, על מכלול שלביו.

בהקשר זה, קבע בית המשפט קמא, כי מתחם העונש ההולם לעבירות בנסיבותיהן, בהתחשב בחומרת העבירות, בדרגת הרשלנות, בתוצאות התאונה, במידת האשם, בערך החברתי שנפגע, במידת הפגיעה ובמדיניות הענישה הנוהגת, נע בין מאסר מותנה לבין 6 חודשי מאסר בפועל, פסילה בפועל לתקופה שבין 12 חודשים לבין 4 שנים ועונש כספי (סעיף 18 לגזר הדין).

לצורך קביעת העונש המתאים למערער, בחן בית המשפט קמא את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע מעשה העבירה ובכלל זה, הודאה וחרטה, עבר פלילי ותעבורתי, שאלת חלופי הזמן, נסיבות אישיות תוך בחינת תוכן התסקיר על שלל המלצותיו, ורק לאחר מכן מיקם הוא את העונש במקום המתאים למידותיו של המערער.

הטענות מפי המערער

כאמור, הערעור מופנה כנגד חומרת העונש ברכיב של פסילת רישיון הנהיגה בפועל בלבד. המערער מלין, הן באשר לקביעת מתחם העונש בהקשר זה והן, באשר למיקומו של המערער בתוך גדריו אותו המתחם. ניתן לחלק את נימוקיו הערעור לשלושה חלקים:

בחלקו הראשון של הערעור, מתייחס המערער לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, אליהן, לדידו, בית המשפט קמא לא התייחס בבואו לגזור את דינו.

בהקשר זה, טען המערער, כי פסילת הרישיון לתקופה של 24 חודשים בפועל הינו עונש כבד ומחמיר יתר על המידה, ויש בו כדי לפגוע פגיעה אנושה במטה לחמו.

המערער הינו המפרנס העיקרי במשפחתו המונה 9 נפשות. משלח ידו הינו בתחום ההדרכות והחקלאות, דבר אשר דורש ממנו הגעה פיסית אל החלקות החקלאיות הפזורות ברמת הגולן וברחבי הגליל המערבי. לטענת המערער, ללא רישיון נהיגה ייבצר ממנו לבצע את עבודתו, דבר אשר יביא לפגיעה בפרנסת משפחתו. טענה זו ניזונה גם ממכתבים של אנשים שונים העומדים על חשיבות פועלו וסיורו בין שטחי המטעים הרבים וכן, חשיבות עבודתו של המערער בפיתוח חקר החקלאות.

עוד, ביקש המערער לייחס משקל לעובדה, כי הינו בן 56, בעל וותק נהיגה רב, נטול עבר פלילי כאשר הרשעתו האחרונה הינה משנת 2006.

בסיום חלקו הראשון של הערעור, הביא המערער, שורה של מכתבי המלצה והוקרה בדבר פועלו בקהילה.

את יתדות חלקו השני של הערעור תוקע המערער בהמלצת שירות המבחן. כן, הפנה לתוכן התסקיר אשר קבע, כי קיים סיכון נמוך בדבר הישנות עבירות דומות בעתיד, וזאת על רקע חרטה-כנה וקבלת אחריות. בהקשר זה, טען המערער, כי נמנע מליצור קשר עם נפגעת העבירה, משום שהזהר כי יש בכך כדי להביא לשיבוש הליכי משפט, על רקע היות הנפגעת עדת תביעה במשפט.

חלקו השלישי של הערעור נוגע למתחם העונש ההולם. ועוד, עונש הפסילה חורג מרף הענישה המקובל ואינו פרופורציונלי ביחס לעונשים הנוספים אשר הוטלו על המערער.

בתמיכה לטענתו זו, הפנה המערער לשורה של פסקי דין, ואשר לדידו, הינם חמורים יותר מהמקרה מושא הערעור כאן, בהם בחרו הנאשמים לנהל הליך הוכחות, ושם, נטו בתי-משפט לגזור פסילה קצרה משמעותית מהפסילה שהוטלה על המערער כאן.

בפניי, חזר המערער על טענותיו כפי שאלו באו בהודעת הערעור ואף הוסיף והעלה טענה באשר לרף הרשלנות כפי שנקבע על-ידי בית המשפט קמא כאשר לדידו, נסיבות התאונה אינן מצביעות על רף רשלנות גבוה.

טיעוני המשיבה

בפתח טיעוניה, צירפה המשיבה לתיק בית המשפט מכתב מטעם נפגעת העבירה, אשר לדבריה משקף את מידת ועומק הפגיעה בה. בהמשך, ציינה המשיבה, כי בהודעת הערעור אין התייחסות לשאלת רף הרשלנות כפי שהדבר נקבע על ידי בית משפט קמא, לכן אל לה לערכאת הערעור להתייחס לפן זה.

ביחס לטענה של הבעת חרטה, לדידי המשיבה, אין לייחס משקל רב להסברי המערער שכן, עמדו בפניו אפיקים נוספים להבעת חרטתו, כך למשל, במעמד הטיעונים לעונש ואף בהזדמנויות נוספות. אולם, הוא בחר לא לעשות כן.

עוד ציינה, ביחס להמלצת שירות המבחן, כי בית המשפט קמא, כן התייחס להמלצה זו. יתר על כן, צוין מפורשות בגזר הדין, כי המלצת שירות המבחן הובאה במניין שיקוליו של בית המשפט.

לדידי המשיבה, העונש שהושת על המערער הינו מצוי בחלק התחתון של מתחם העונש ההולם, כפי שנקבע על-ידי בית המשפט קמא וברי, כי אין מקום להתערבות ערכאת הערעור; זאת במיוחד בשים לב לנסיבות התאונה ולתוצאותיה הקשות, הכוללות הותרת הנפגעת עם 65% נכות, בהסתמך על חוות דעת מומחים.

לסיום, טענה המשיבה, כי הן מתחם העונש שקבע בית המשפט קמא, והן העונש שהוטל על המערער, הולמים את המקרה ואת העושה בנסיבותיו ומשכך אין יסוד המצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור.

המערער עצמו העלה את טיעונו בפניי; הוא חזר על נימוקי הודעת הערעור, הביע צער רב על התאונה שארעה ועל

תוצאותיה בציינו, כי גם בני משפחתו נפגעו קשות מן התאונה ומשם לטענתנו, עלה הקושי מצדו להודות ברשלנות, שכן הוא סבר, כי הודאה ברשלנות פירושה, רצון לפגוע בבני משפחתו, ולא כך הדבר.

דין והכרעה

הערעור כאמור מופנה כנגד חומרת העונש ביחס לרכיב פסילת רישיון הנהיגה בפועל בלבד. הלכה ידועה היא, כי אין דרכה של ערכאת הערעור להתערב בעונש שגזרה הערכאה הדיונית על נאשם, אלא באותם מקרים חריגים שבהם נפלה בגזר דינה של הערכאה הדיונית טעות מהותית, הבולטת על פניה, או שעה שהעונש שנגזר על ידה חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה המקובלת בנסיבות דומות (ע"פ 4834/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (26.6.2013), והאסמכתאות שם; ע"פ 5500/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (6.11.2014); ע"פ 1178/14 מדינת ישראל נ' מיכלאשוילי פסקה 7 (23.6.2014)).

במקרא דנא, פסע בית המשפט קמא בשבילים הנכונים, כפי שהותוו על-פי תיקון 113 לחוק העונשין.

בקביעת מתחם העונש ההולם, בחן בית משפט קמא מקבץ של פסיקה, ובהקשר זה לא ראיתי, כי בית המשפט סטה באופן ניכר ממדיניות הענישה המקובלת. בתי המשפט, על מגוון ערכאותיהם, חזרו והדגישו לא אחת את חומרתן של עבירות התעבורה דוגמת אלה המיוחסות למערער ואת הצורך בנקיטת גישה מחמירה במגמה להילחם בעבירות אלו ולהרתיע אחרים מביצוען. יפים לענייננו דברים שצוינו ברע"פ 3764/05 בן זויה נ' מדינת ישראל (מיום 21.04.05):

"במקרים של גרימת חבלות אשר אך כפסע ביניהן לבין גרימת מוות, יש הצדקה להקיש מן העונש המינימאלי הקבוע במקרה של גרם מוות ברשלנות תוך שימוש ברכב - הוא עונש של שישה חודשי מאסר בפועל, לפי סעיף 64 לפקודת התעבורה- ולגזור עונש מאסר בפועל. העובדה כי לעיתים הקלו בתי המשפט המחוזיים בעונשם של עבריינים שהורשעו בגרימת חבלות וביטלו עונשי מאסר בפועל אשר נגזרו עליהם, אין בה כדי ללמד על רמת הענישה המקובלת. אדרבא, בית משפט זה חזר והזהיר את בתי המשפט המחוזיים לא אחת, כי אל להם להקל בעונשם של עברייני תנועה." (שם, בפסקה 5).

בית משפט קמא עמד בהרחבה על מתחמי הענישה במקרים דומים; מכוח הפסיקה ניכר, כי הוטלו עונשים כבדים נגד מבצעי עבירות תנועה, במיוחד כאלה אשר הותירו אחריהם פצועים עם חבלות חמורות. קרי, מרכיב חשוב ברמת הענישה בתיקי תאונות דרכים הינו תוצאת התאונה. גם באותם מקרים בהם בתי המשפט בחרו להקל בעונשם של עברייני-תנועה, עדיין, עונשי פסילה לתקופות ארוכות הוטלו על אותם נאשמים.

ראה לדוגמה דברי כב' השופט רענן בן יוסף בעפ"ת (ת"א) 10576-12-10 דמיטרי רודקוביץ' נ' מדינת ישראל (מיום 23.12.10) שם נקבע, כי לתוצאת התאונה יש השלכה משמעותית לעונש שייקבע כמו גם לחומרת העבירה עוד נקבע, כי, לצד זאת, יש לשקול את רשלנותו התורמת של הנפגע וכן נסיבות אישיות של הנאשם. ראה גם עפ"ת 37974-07-12 סנדרוביץ' נ' מדינת ישראל (מיום 6.9.12), במסגרתו הפנה כב' השופט רענן בן יוסף להלכה ולפיה: **"הלכה ידועה היא, שחומרת הענישה בעבירות תעבורה גדלה ככל שחומרת הפגיעה בנפגע התאונה ונזקיו גדלים..."**

ניכר כי, בית משפט קמא, עשה את מלאכתו נאמנה עת קבע את מתחם העונש ההולם; זאת בהפנותו לרמת הענישה הנהוגת בתאונות דרכים שתוצאותיהן קשות וכוללות נכות, תאונות הנגרמות עקב רשלנות בינונית או גבוהה של נאשם. כאמור לעיל, מרכיבים אלה, חשובים הם בקביעת מתחם העונש ההולם.

עיון בפסיקה אליה הפנה המערער במסגרת הודעת הערעור, ממנה ביקש הוא ללמדנו על רמת הענישה הנהוגה ביחס לרכיב של פסילת רישיון הנהיגה, מראה, כי בכל אותם מקרים המדובר היה בפגיעה קלה יחסית שלא ברור אם הותירה אחריה נכות צמיתה, או שדובר ברשלנות שאינה גבוהה מצד מבצע העבירה. טול דוגמה, עפ"ת (מחוזי, ת"א) 34990-06-15 **טקל נ' מדינת ישראל** (סעיף 22 להודעת הערעור), שם, המתחם נקבע על רקע רשלנותו של המערער שאינה מצויה ברף גבוה, זאת לצד רשלנות תורמת מצד הנפגע. כך גם בעפ"ת (מחוזי, ת"א) 774-06-15 **הופמיסטר נ' מדינת ישראל** (סעיף 19 להודעת הערעור) וגם עפ"ת (מחוזי חיפה) 36864-12-14 **מ.ג. נ' מדינת ישראל** (סעיף 20 להודעת הערעור). מכאן, אין לגזור גזירה שווה מאותם מקרים שם, לענייננו כאן.

זאת לעומת הפסיקה אליה הפנה בית המשפט קמא, אשר מתאימה בנסיבותיה למקרה עסקינן, ומכוחה נקבע מתחם העונש ההולם. מכאן, לא מצאתי מקום להתערב במתחם העונש אשר נקבע.

למעלה מן הצורך אציין, כי המערער ביקש במסגרת הדיונים בפניי להעלות טיעון חדש באשר לרמת הרשלנות המיוחסת לו בביצוע העבירה. אין בידי לקבל טיעון זה שכן, הערעור אינו מתייחס להכרעת הדין על קביעותיה השונות, כי אם, הערעור מופנה נגד רכיב פסילת רישיון הנהיגה. אף לגופו של ענין, מהותית, אין בידי לקבל את טיעוניו של המערער בהקשר זה. ההתרחשויות העובדתיות, כפי שהוכחה בפני כב' השופטת קמא, ביססה את קביעותיו של בית המשפט באשר לרמת הרשלנות המיוחסת למערער.

מכאן לטענתו השניה של המערער באשר למיקומו של הענש בתוך גדר המתחם. לטענתו, בית משפט קמא לא שקל נכונה את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה ו/או לא נתן להן את המשקל הראוי. לדידו, שלילת רישיונו תפגע בפרנסת משפחתו הכוללת 15 נפשות, ואף תקפיא את פועלו ואת תרומתו החברתית הרבה החיונית, עד מאד, לחברה. אקדים ואומר, כי עיון בגזר דינו של בית משפט קמא, מלמד, כי בית המשפט בחן בקפידה את כל הנתונים אשר עמדו לנגד עיניו וערך איזון הולם וראוי ביניהם.

בית המשפט בחן בקפידה את טיעוני המערער עליהם הוא חזר בפניי, עין במסמכים אשר הוגשו, ובכלל זה, תסקיר שירות המבחן והמלצותיו.

כאן המקום לציין, כי אין בית משפט זה שם את עצמו בנעליו של בית משפט קמא וברי, כי אינו גוזר מחדש את דינו של המערער. תפקידו של בית משפט זה לבחון אם בית משפט קמא נפל לכלל טעות ו/או אם חרג בקביעת העונש במידה כזו המצדיקה התערבות. כאמור, ענין לנו בגזר דין מנומק, שאין כל הצדקה להתערב בו.

ברע"פ 4484/92 **סיריה רפאל נ' מדינת ישראל** פ"ד מ"ו 5, 176, נקבע, כי תכליתו המרכזית של עונש שלילת רישיון נהיגה, הינו להרחיק לצמיתות, נהגים בלתי זהירים המסכנים את עצמם, ואת זולתם בהיותם רשלנים.

בהינתן האמור, נראה, כי בהשיתו על המערער ענש של 24 חודשי פסילה בפועל, לא חרג בית המשפט, באופן קיצוני, ממדיניות הענישה הנהוגה. נהפוך הוא, בעשותו כן, שיקף נכונה את מגוון השיקולים הרלוונטיים העומדים על הפרק ובכלל זה, מידת הרשלנות, חומרת הפגיעה ואף נסיבותיו האישיות של המערער.

אמנם, שלילת רישיון נהיגה פוגעת בזכות היסוד של חופש התנועה. אולם, פגיעה זו הינה תולדה של מעשה עבירה, והיא באה למען תכלית ראויה וברי, כי אין לה תחליף. יתרה מזו, כבישי הארץ אינם בבחינת רכוש פרטי, כך שהערך של חופש-התנועה הינו אך יחסי ואינו מוחלט והוא רלוונטי אף ביחס למשתמשים נוספים ואחרים בכביש, מלבד המערער. הולכי רגל ובכללם ילדים וזקנים, נהגים אחרים, נוסעים, רוכבי-אופניים ואף בעלי-חיים עושים שימוש יומיומי בדרכים. מכאן, אל לו למי שעושה שימוש בכביש, בכל דרך שהיא, לפעול ו/או לנ ג דרך שיש בה כדי לפגוע בזכות השימוש (בדרך הציבורית) של אחרים. במקרה העומד בפתחנו, נהג המערער ברשלנות שלבטח אינה נמוכה, ואשר תוצאותיה הביאו לפגיעה ממשית וקשה הן בנוסעי הרכב בו נהג, והן בנוסעי הרכב שהתנגש בו.

גם הטענה לפיה, מקום בו החמיר בית משפט בכל רכיבי הענישה האחרים בהטילו עונש של מאסר בפועל שירוצה בדרך של עבודות שירות, וכן מאסר על תנאי, פסילה על תנאי ופיצוי הרי שהטלת עונש של פסילה לתקופה של 24 חודשים חורגת היא מרף הענישה המקובל ואינה פרופורציונלית, אין בידי לקבלה. מדובר בטענה כללית שאינה מתאימה לנסיבותיו של המעשה ושל העושה העומד בפתחנו.

שתי הערות לפני סיום; ראשית, בניגוד לטענות המערער, בית משפט קמא כן התייחס להמלצת שרות המבחן ולתוכנה ואף נתן לכך את המשקל הראוי. אין צורך לחזור ולהדגיש את מעמדה של המלצה זו שכן, המדובר הוא בהמלצה ותו לו, ברצותו יוכל בית המשפט לאמצה ו/או לאמצה חלקית; ברצותו יוכל אף לדחותה כליל.

הערה שניה עניינה, הבעת החרטה מצד המערער; שיקול זה הינו רלבנטי בבוא בית המשפט לקבוע את העונש המתאים לנאשם בהתאם לקבוע בסעיף 40א לחוק העונשין בבחינת הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה. טענתו של המערער לפיה, לא ניתנה לו הזדמנות לבוא בדברים עם המתלוננת בהיותה של זו עדת תביעה, אינה מחזיקה מים. בפני המערער עמדו מספר הזדמנויות לעשות כן והוא לא ידע ו/או לא רצה לנצלן. אמנם בפניי, הביע המערער חרטה. אולם, ניכר היה, כי חבלי לידה לא מבוטלים ליוו את דבריו שהיו מאולצים וניזונו ממקור שאינו צלול דיו.

בשולי דבריי, רואה אני לנכון לשוב ולהדגיש את אשר הפך למשפט שגרתי בכל פסק דין שעוסק בתחום התעבורתי; מחובתם של בתי המשפט לתרום את חלקם בניסיון למגר את נגע תאונות הדרכים ועבריינות ה"תנועה-בכביש" אשר הפכו לתמנון קטלני רב זרועות שגובה, מדי יום, מחיר יקר מדי. מכאן, יש להעניק משקל נכבד לשיקול של הרתעת היחיד והרתעת הרבים במקרים כגון דא. איני תמים דעים עם הגישה לפיה, אלמנט ההרתעה אינו רלוונטי בעבירות רשלנות. דווקא, במחוזותינו, ובמיוחד בימינו אלו, קיים צורך בהשרשת דרכי-התנהגות אשר יחייבו כל מי שעושה שימוש בדרך או בכביש לנקוט באמצעי הזהירות הנחוצים לבל יפגע בזכותו ו/או בגופו ו/או ברכושו של אדם אחר. על רקע זה, אין מקום להצר את צעדיהם של הערכאות דלמטה בבואם לבצע את משימתם זו, במיוחד כאשר מדובר ברף רשלנות שאינו נמוך ובחבלות ממשיות, שנגרמו, תולדה לאקט הרשלנות, אף למספר אנשים.

לאור האמור לעיל, אני מורה על דחיית הערעור.

המזכירות תמציא פסק דין זה לצדדים גם בדואר וגם בפקס.

ניתן היום, 05/05/2016 בהעדר הצדדים.